

Libertatea întrunirilor: Ghid pentru cetățeni

Cuprins

Introducere

I. Ce este dreptul la libertatea întrunirilor?

II. Care întruniri sunt protejate și care sunt interzise

III. Ce pași trebuie să urmeze organizatorii atunci când inițiază un protest sau manifestație publică?

IV. Metode alternative de protest

V. Interacțiunea cu poliția

Introducere

Dreptul la întrunire este esențial pentru o societată democratică. Fiecare cetățean/ă e liber să organizeze și să participe la proteste, marșuri, demonstrații și alte forme ale întrunirilor publice, prin care își poate manifesta poziția, exprima cerințele, susținerea sau nemulțumirea față de diverse acțiuni, politici, idei sau probleme din societate.

În acest scurt ghid explicăm care întruniri sunt protejate, care sunt interzise, ce trebuie să facă organizatorii și autoritățile pentru buna desfășurare a acestora, cum interacționăm cu poliția și ce metode au la dispoziție cetățenii pentru a-și exprima poziția prin întruniri publice.

I. Ce este dreptul la libertatea întrunirilor?

Libertatea întrunirilor este dreptul oamenilor de a se aduna împreună pentru a exprima o idee, un mesaj sau o poziție – orice idee, mesaj și poziție. Excepție fac doar cele care instigă direct la violență, ură și discriminare.

Întrunirile pașnice pot lua diverse forme – **demonstrații, mitinguri, procesiuni, greve, adunări (inclusiv electorale), flashmob-uri, proteste sit-in** (demonstrații în care participanții, șezând pe pământ, ocupă locuri publice în scop de protest).

Libertatea întrunirilor este un drept fundamental al omului din categoria celor civile și politice, adică a drepturilor care protejează individul de abuzurile statului și îi asigură participarea deplină în viața socială și politică.

În statele democratice, întrunirile pașnice sunt o formă a democrației directe – un fel de a stabili comunicarea dintre autorități și popor sau o parte a acestuia.

Libertatea întrunirilor este consfințită și protejată prin Constituția Republicii Moldova (Articolul 40) și actele internaționale din domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte, inclusiv Declarația Universală a Drepturilor Omului (Articolul 20), Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice (articolul 21) și Convenția Europeană a Drepturilor Omului (articolul 11). Din acest punct de vedere, cetățeanul e protejat în dreptul său de a protesta, iar statul poate restrânge acest drept doar în anumite condiții, stabilite strict.

În Republica Moldova, întrunirile sunt reglementate de Legea privind întrunirile, adoptată în 2008.

II. Care întruniri sunt protejate și care sunt interzise

Doar întrunirile **pașnice** sunt protejate. O întrunire va fi considerată pașnică dacă organizatorii își propun scopuri pașnice și non-violente, iar desfășurarea acesteia e non-violentă. Cu alte cuvinte, o întrunire încetează atunci când organizatorii sau participanții incită direct la violență iminentă sau recurg la aceasta. Prin violență se înțelege în acest caz recurgerea la forța fizică care poate conduce la

vătămare corporală sau chiar deces, fie la daune semnificative proprietății. **Totuși, dacă există doar cazuri izolate de violență acestea nu fac automat toată întrunirea să fie non-pașnică. În aceste cazuri, autoritățile trebuie să elimine doar elementele și persoanele violente ale întrunirii fără a dispersa întreaga manifestație.**

O întrunire rămîne pașnică *chiar dacă aceasta deranjează sau ofensează pe cineva și chiar dacă împiedică temporar activitățile altor persoane* (de ex. obstrucționează pe o perioadă scurtă circulația vehiculelor și pietonilor). Instituțiile internaționale recunosc ca pașnice chiar și nesupunerea civică (adică acțiuni formal ilegale întreprinse ca formă de protest) sau acțiunea directă (greve, blocările de străzi și instituții) atît timp cît acestea sunt non-violente.

Potrivit articolului 8 al Legii privind întrunirile, **sunt interzise** întrunirile prin care se urmărește: îndemnarea la război de agresiune, la ură națională, rasială, etnică sau religioasă; incitarea la discriminare sau violență publică; subminarea securității naționale sau a integrității teritoriale a țării, săvîrșirea infracțiunilor, încălcarea ordinii publice sau organizarea tulburărilor în masă, încălcarea moralității publice, a drepturilor și a libertăților altor persoane ori punerea în pericol a vieții sau a sănătății acestora.

III. Ce pași trebuie să urmeze organizatorii atunci cînd inițiază un protest sau manifestație publică?

Organizatorii unei manifestații trebuie să își asume mai multe responsabilități legale și logistice decît simpli participanți. Aceștia trebuie să se asigure că notifică autoritățile despre întrunire, dacă acest lucru este necesar potrivit legii, să asigure echipamentul necesar, să asigure siguranța participanților și să solicite protecție din partea

forțelor de ordine dacă există contramanifestații sau în cazul în care chiar participanții la întrunire au un comportament violent sau care încalcă legea.

1. Notificarea autorităților locale

Persoanele care intenționează să desfășoare o întrunire urmează să notifice în scris, printr-o declarație prealabilă, autoritatea administrației publice locale (APL), adică primăria localității, cu cel puțin 5 zile înainte de data desfășurării întrunirii. În declarație se indică numele organizatorului, datele de contact, scopul întrunirii, locul, data, ora începerii și durata întrunirii, traseele întrunirii (dacă e vorba de un marș sau procesiune), forma de desfășurare, numărul aproximativ de participanți, serviciile solicitate din partea autorității administrației publice locale (carabinierii, ambulanța, pompierii, Î.M. Lumteh etc). [Aici](#) puteți descărca modelul/formularul declarației prealabile.

Autoritatea publică locală înregistrează declarația prealabilă și eliberează organizatorului o copie ștampilată a acesteia, care trebuie să conțină numărul, data și ora de înregistrare a declarației.

Totodată, autoritățile publice vor întreprinde toate acțiunile necesare pentru asigurarea serviciilor solicitate de către organizator.

Ce excepții există de la procedura notificării prealabile?

În cazul **întrunirilor cu un număr redus de participanți (cel mult 50 de persoane)** nu e necesară notificarea administrației publice locale. Însă dacă organizatorii solicită anumite servicii din partea APL sau doresc să monteze construcții temporare (spre exemplu, corturi, scene etc.), ei depun o declarație prealabilă în scris, cu cel puțin o zi lucrătoare înainte de data desfășurării întrunirii.

În cazul **întrunirilor spontane**, notificarea este admisă și fără respectarea formei scrise sau a termenului de 5 zile, fiind suficientă furnizarea informației cu privire la locul, data, ora, scopul și organizatorul întrunirii, precum și cu privire la serviciile solicitate din partea administrației publice locale.

În acest caz, organizatorul informează autoritatea despre intenția de a desfășura o întrunire, cu scopul de a facilita acordarea serviciilor solicitate din partea acesteia. La rândul său, autoritatea publică locală va lua măsurile necesare pentru desfășurarea în siguranță a întrunirii spontane. Aceasta poate iniția proceduri judiciare pentru a contesta condițiile de desfășurare a întrunirii spontane în caz că consideră că acestea au loc cu grave abateri legale sau pun în pericol securitatea și ordinea publică. Totuși, **la examinarea unei declarații prealabile, autoritățile publice vor acționa astfel încât să elimine doar elementele ilicite ale întrunirii, garantând, pe cât este posibil, dreptul la întrunire.**

Cînd poate începe promovarea întrunirii?

Organizatorul unei întruniri are dreptul, chiar și înainte de a depune declarația prealabilă, să răspîndească informații cu privire la faptul că urmează desfășurarea întrunirii, locul, data, ora și scopul acesteia sau orice altă informație relevantă, pentru a încuraja publicul să participe: prin adresări verbale, foi volante, anunțuri, campanii de informare sau prin orice alte metode legale.

Ce se întîmplă cînd mai multe întruniri sunt planificate simultan în același loc?

Sunt situații cînd mai mulți participanți vor să organizeze întruniri – proteste, mitinguri, marșuri în același loc și timp – **întruniri simultane**. Acestea pot avea sau nu aceleași motive sau scopuri. Mai mult, uneori o întrunire publică poate

avea contramanifestații, participanții cărora își manifestă dezacordul cu întrunirea originală. Acestea pot pune la încercare autoritățile care trebuie să găsească un echilibru dintre drepturile participanților și interesul public.

Statul are obligația de a facilita și proteja întrunirile publice, indiferent dacă acestea au loc spontan, simultan cu alte întruniri sau dacă reprezintă contrademonstrații.

Potrivit standardelor internaționale, în cazul în care e notificat despre organizarea simultană a mai multor întruniri în același loc, autoritățile trebuie să depună tot efortul pentru a le facilita pe toate. Ghidul OSCE/ODIHR și al Comisiei de la Veneția privind libertatea întrunirilor pașnice spune că „simpla interzicere a unei întruniri pentru că e preconizată în același loc și la aceeași oră ca o altă întrunire notificată mai devreme, în condițiile în care ambele întruniri pot fi acomodate rezonabil, poate să constituie o măsură disproporționată și, posibil, discriminatorie”. De aceea, spune ghidul, principiul „primul venit, primul servit” nu trebuie implementat într-o manieră care să permită unor organizatori de manifestații să „blocheze prin rezervare” anumite locații, astfel excluzând alte grupuri.

În cazul contrademonstrațiilor, care sunt o formă particulară a întrunirilor simultane, coincidența de loc și timp cu o altă întrunire poate fi parte esențială a mesajului acesteia. Standardele drepturilor omului protejează dreptul persoanelor de a contramanifesta, inclusiv de a se afla la o distanță care să le permită să fie văzuți și auziți de participanții întrunirii opuse. Acest lucru trebuie să aibă loc în mod pașnic și este de datoria statului să protejeze și faciliteze evenimentele, punând la dispoziție resurse adecvate pentru asigurarea ordinii. Dreptul de a contramanifesta, desigur, se oprește acolo unde începe dreptul celuilalt, iar o contramanifestație nu poate să încalce dreptul la întrunire al unui alt grup.

Potrivit Legii privind întrunirile, dacă mai mulți solicitanți au depus declarații prealabile cu privire la organizarea unor întruniri în același loc și timp (întruniri simultane), autoritatea publică locală este obligată să organizeze o ședință, cu participarea tuturor solicitanților, pentru a găsi soluția potrivită privind desfășurarea întrunirilor simultane.

Dacă participanții la ședință ajung la concluzia că este posibilă desfășurarea evenimentelor concomitent, se vor da recomandări organizatorilor cu privire la repartizarea spațiului, precum și indicații organelor de poliție și Inspectoratului General de Carabinieri privind menținerea ordinii publice.

În cazul în care, se ajunge la concluzia că nu este posibilă desfășurarea tuturor întrunirilor simultane, organul în cauză propune modificarea orei, a locului sau a formei de desfășurare a întrunirilor. Această propunere se face oral în cadrul ședinței și se trimite în scris, în cel mult 24 de ore de la încheierea ședinței, celor care nu au participat la ea.

În cazul în care, în urma discuțiilor, niciunul dintre solicitanți nu acceptă să modifice ora, locul sau forma de desfășurare a întrunirii, prioritate are organizatorul care a depus primul declarația prealabilă.

2. Pregătirea întrunirii

Întrunirile pot avea diferite forme, scopuri și mesaje. Unele pot fi spontane, adică să nu permită prea mult timp de pregătire. Totuși, există câteva lucruri pe care organizatorii și participanții le pot face pentru ca lucrurile să decurgă bine.

- **Să cunoască legea, drepturile și obligațiile pe care le au** -- organizatorii trebuie să se asigure că participanții la întrunire sunt în siguranța că drepturile acestora sunt respectate și că aceștia, la rândul lor, nu încalcă drepturile altor persoane.

- **Să aibă un mesaj clar:** ce problemă abordează, ce soluții se propun și un îndemn pentru participanți și pentru cei care ar putea aborda problema – de exemplu, autoritățile. De sigur, aceasta nu este o cerință legală ci una care vă va ajuta să adunați susținători și să vă atingeți scopurile.
- Să comunice **o locație, oră și durată**, precum și regulile și precauțiile care trebuie respectate.
- **Să pregătească un scenariu al întrunirii** care trebuie comunicat din timp participanților – ce tip de întrunire va fi, cât timp durează întrunirea; dacă este un marș – care este traseul, care sunt evenimentele ce urmează etc.
- **Să asigure metode clare/eficiente de comunicare** pe parcursul întrunirii: boxe și microfon, megafon, banere cu mesaje, fluturași etc.
- **Să contacteze părțile relevante:** poliția pentru asigurarea ordinii, mass-media pentru reflectarea evenimentului, organizațiile care se ocupă de monitorizarea întrunirilor.
- Organizatorii pot delega persoane care să **supravegheze păstrarea ordinii și siguranța participanților în timpul** întrunirii; aceștia pot comunica cu poliția și reprezentantul/a APL pentru ca întrunirea să decurgă pașnic, iar participanții să se simtă protejați.

! În cazul manifestațiilor cu un număr mai mare de 50 persoane, organizatorii trebuie să notifice autoritatea publică despre eveniment, iar când există posibilitatea de contramanifestații, aceștia sunt încurajați să solicite asistența forțelor de ordine.

3. În timpul protestului

- Este recomandat ca organizatorii să urmeze scenariul agreed și să anunțe oricare schimbări în program/traseu/activități.

- Trebuie să anunțe repetat care sunt regulile de comportament la întrunire.
- Trebuie să sesizeze poliția în cazul riscurilor de provocări, a contramanifestațiilor (mai ales a celor violente) și să documenteze video și foto eventuale incidente.
- Organizatorii și participanții nu trebuie în niciun caz să provoace sau instige la violență. Dacă recurg la acțiuni de nesupunere civică sau acțiune directă pasibile de sancțiuni, organizatorii trebuie să-și asume răspunderea pentru acestea, fie să se asigure că persoanele care participă în aceste acțiuni sunt pe deplin conștiente de consecințe și își dau consimțământul informat în acest sens.

4. După protest

- Organizatorii trebuie să comunice care a fost concluzia întrunirii și să comunice constant despre pașii următori și rezultatele obținute.
- În cazul unor incidente sau intimidări în timpul întrunirii, organizatorii pot solicita participanților transmiterea dovezilor foto și video, să sesizeze organizațiile neguvernamentale de profil și, dacă e cazul, autoritățile (poliția, APL-ul sau alte instituții relevante).

! Un protest este doar unul dintre instrumentele de exprimare a unei nemulțumiri față de o anumită decizie sau de promovare a anumitor măsuri sau soluții. Pentru a fi eficient, acesta trebuie ancorat, într-un plan bine gândit de comunicare și de mobilizare a oamenilor în jurul unei cauze.

IV. Metode alternative de protest

Protestul nu înseamnă doar adunări în masă de oameni și

scandări de lozinci. Vocea cetățenilor poate fi auzită printr-o varietate de metode, iar un număr mare de persoane nu înseamnă numai decît unica metodă validă de transmitere a unei mesaje. În timpul pandemiei COVID, cînd specialiștii recomandau evitarea aglomerărilor, cetățenii erau încurajați să recurgă la o alte metode pentru a se face auziți.

Protestele offline:

- **Proteste simultane în grupuri mici de persoane**, sau individuale, în locații diferite, afară. Aceasta permite participarea mai multor persoane, dar fără riscul de aglomerație.
- **Proteste consecutive în aceeași locație.** Înseamnă că grupuri mici de protestatari pot veni în aceeași locație, în intervale diferite. De asemenea, organizatorii trebuie să planifice din timp grupurile de participanți pentru fiecare perioadă.
- Proteste cu pancarte, desene, simboluri relevante.
- Proteste de la balcon, din mașină, de pe bicicletă.
- Transmitere de petiții/mesaje planificate colectiv către autorități.

Unele întruniri pot deranja sau ofensa pe cineva sau împiedica sau obstrucționa temporar activitățile altor persoane. Grevele pot duce la întreruperea serviciilor și perturba activitatea zilnică a oamenilor. Blocarea circulației, blocarea accesului în instituții sau chiar ocuparea anumitor spații, pot fi nu doar incomode, dar și ilegale din punct de vedere formal. Totuși, oamenii adesea recurg la astfel de acțiuni atunci cînd altele nu-și ating efectul, pentru a-și amplifica mesajul, **asumîndu-și riscurile de a fi sancționați**. Atît timp cît astfel de acțiuni rămîn non-violente, participanții la ele trebuie să se bucure de protecția drepturilor lor, iar autoritățile să respecte exercitarea acestora în măsura în care acest lucru este rezonabil. În orice caz, organizatorii trebuie să informeze participanții despre toate riscurile la care sunt expuși prin participarea în astfel de întruniri.

Protestele online

În perioada pandemică, multe acțiuni publice și de protest au migrat în spațiul online. Unele s-au dovedit a fi eficiente, altele au continuat imaginea de „slacktivism” – atunci când persoanele întreprind acțiuni online, în feluri care înseamnă puțină implicare din partea participanților și efect diminuat.

Pentru ca un protest online să fie eficient, trebuie să respecte regulile menționate mai sus: să aibă un mesaj clar, să aibă un scenariu, să fie promovat, să ajungă la factorii de decizie cu lista clară de revendicări și să comunice orice rezultate.

Atunci când inițiază un protest online, organizatorii trebuie să analizeze grupurile țintă, care platformă mai bine se potrivește scopului lor și cum trebuie să comunice pe fiecare dintre ele.

Câteva metode online de a acționa în comun sunt:

- Transmiterea de emailuri, petiții sau apeluri colective către autorități;
- Folosirea rețelelor de socializare precum Twitter, Facebook, Instagram, TikTok, Odnoklassniki pentru promovarea mesajelor prin hashtag-uri, evenimente, photo frames, video scurte sau transmisiuni în direct de la întrunire.

Protestele online oferă vizibilitate unei inițiative, pot fi organizate cu o viteză mult mai mare, pot conecta un număr mai mare de participanți împreună, indiferent de locația acestora, în același timp, mereu au fost criticate pentru implicarea limitată a participanților. Acestea pot fi combinate însă cu manifestații offline. Un număr mic de persoane se poate întruni offline, evenimentul este transmis live, iar alți participanți își pot arăta susținerea prin diverse mijloace (hashtag, fotografii, mesaje comune, participarea la evenimente online etc.)

! Organizatorii trebuie să aibă grijă de protecția datelor participanților la întrunire și să aleagă platforme online care asigură protejarea acestora.

V. Interacțiunea cu poliția

Poliția și alți reprezentanți ai forțelor de ordine au, în primul rând, rolul de a proteja și facilita întrunirea. Aceasta nu trebuie să vadă în proteste un pericol public, ci o exprimare firească a drepturilor omului.

Poate poliția să mă filmeze în timpul acțiunii de protest?

Deși nu este o acțiune ilegală în sine, o astfel de practică face ca participanții să se simtă neconfortabil sau intimidați. Poliția trebuie să aibă un motiv pentru a interpela, fotografia sau filma participantul la protest – dacă acesta a comis vreo încălcare, de exemplu.

Dacă observați asemenea comportament intimidant, puteți contacta organizațiile neguvernamentale de profil. Dacă sunteți deranjat de faptul că sunteți filmat, puteți spune despre acest lucru reprezentantului poliției, superiorului acestuia sau organizatorului.

Pot eu filma poliția în timpul unei acțiuni de protest?

Legea permite în timpul întrunirilor ca orice persoană să facă înregistrări audio sau video. Filmarea sau chiar transmisiunea live poate fi utilă atât pentru documentarea protestului, cât și a acțiunilor forțelor de ordine.

Poate poliția să mă percheziționeze în timpul unui protest? Poate poliția să îmi ia camera/telefonul să verifice conținutul?

Legea permite forțelor de ordine să efectueze examinarea corporală preventivă a persoanei participante la întruniri publice, însă acest lucru este permis doar dacă există

bănuiala că persoana ar putea avea asupra sa o armă, sau substanțe periculoase (de ex. explozive). Poliția nu are dreptul să ridice alte obiecte personale decât cele interzise la întruniri (arme, substanțe periculoase).

Standardele internaționale descurajează perchezițiile și alte măsuri intruzive aplicate fără motiv – acestea trebuie să fie necesare pentru înlăturarea unui pericol real sau atunci când violența este iminentă.

Legea presei prevede că mijloacele tehnice ale jurnalistului pot fi ridicate numai în cazul în care servesc drept probă într-o cauză penală.

Dacă poliția îmi spune să fac ceva, trebuie să fac asta?

Forțele de ordine nu au competența de a se expune dacă o întrunire este sau nu oportună. Acestea nu pot indica participanților unde și cum trebuie să aibă loc protestul, dacă acesta este pașnic. Participanții trebuie să aibă libertatea de a alege locuri și metode sigure de protest – de exemplu, să lase mesaje scrise (cu cretă, pancarte) sau să facă zgomot, inclusiv cu utilizarea echipamentului audio, în loc să scandeze timp de câteva ore.

Dacă poliția cere actele mele de identitate, trebuie să le prezint?

Legea împuternicește carabinierii să stabilească identitatea persoanelor care încalcă legea ori în privința cărora sînt indicii că acestea fie pregătesc, fie au comis o faptă ilegală. Ca și în cazul perchezițiilor, dacă sunteți interpelați fără motiv, doar cu scopul de a vă intimida, acest lucru poate constitui un abuz.

Ce trebuie să fac dacă sunt arestat/ă sau sancționat/ă? Pe cine pot contacta?

Poliția poate să rețină sau să sancționeze participanții doar

pentru încălcări reale, ce rezultă din violență sau încalcă în alt mod drepturile altor persoane. Aplicarea amenzilor sau a altor sancțiuni pentru abateri formale, care nu atentează direct la siguranța altor persoane poate fi interpretată ca metodă de a intimida participanții și a restrânge nejustificat dreptul la libertatea întrunirilor.

Dacă sunteți reținut/ă în timpul unei întruniri, aveți dreptul să fiți asistat/ă de un avocat, inclusiv oferit de stat. Dacă vi se impută comiterea unei contravenții, reținerea nu poate depăși 3 ore. Persoanei reținute i se aduc imediat la cunoștință, în limba pe care o înțelege, drepturile sale și motivele reținerii, circumstanțele faptei, încadrarea juridică a acțiunii a cărei săvârșire îi este imputată. Dacă sunteți reținut/ă ilegal sau dacă temeiurile reținerii au decăzut, trebuie să fiți eliberat/ă imediat.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a respins argumentele Rusiei privind eficiența „sistemului judiciar” din așa-numita „republica moldovenească nistreană”

Prima Hotărâre a CtEDO referitor la încălcarea drepturilor omului în regiunea transnistreană după începutul războiului din Ucraina

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CtEDO) a respins argumentele Rusiei privind eficiența "sistemului judiciar" din așa-numita „republica moldovenească nistreană”

Cazul Lypovchenko și Halabudenco v. Republica Moldova și Federația Rusă.

Nicoleta Hriplivî

Avocată,
Reprezentanta reclamantilor

Alexandru Postica

Avocat,
Reprezentantul reclamantilor

www.promolex.md

Curtea a subliniat că Federația Rusă, prin exercitarea constantă a controlului efectiv asupra regiunii transnistrene prin sprijinul politic, economic și militar oferit autorităților separatiste, își asumă responsabilitatea pentru abuzurile grave ale drepturilor omului comise în regiune. Aceste abuzuri grave evidențiază lipsa de reparații disponibile pentru reclamanti și demonstrează necesitatea unei acțiuni urgente pentru a pune capăt impunității Federației Ruse.

În fața Curții, reclamantul Lypovchenko a invocat violarea drepturilor sale prevăzute de Articolul 3 (dreptul de a nu fi supus torturii), 5 § 1 (dreptul la libertate), 6 § 1 (dreptul la o justiție echitabilă), 13 (dreptul la un remediu

efectiv) și 34 din Convenție (dreptul de a sesiza Curtea). Curtea a recunoscut violarea prevederilor sus-nominalizate și a dispus ca Guvernul Federației Ruse să plătească reclamantului suma de 26.000 Euro, în calitate de prejudiciu moral și suma de 4.000 Euro, în calitate de costuri și cheltuieli legate de reprezentare și asistență juridică furnizate de avocații Asociației Promo-LEX în procedura din fața Curții.

Plângerile lui Oleg Halabudenco au fost legate de interferența cu activitățile sale profesionale, confiscarea proprietății și restricțiile impuse asupra libertății sale de circulație, precum și de lipsa unui remediu efectiv pentru aceste încălcări. În fața Curții, reclamantul a invocat violarea drepturilor sale prevăzute de: Articolul 5 (dreptul la libertate), Articolul 6 (dreptul la o justiție echitabilă), Articolul 8 (dreptul la viața privată), Articolul 1 Protocolul 1 (dreptul la proprietate), Articolul 2, Protocolul Nr. 4 (dreptul la libertatea de circulație), Articolul 13 (dreptul la un remediu efectiv). Curtea a recunoscut violarea acestor drepturi și a dispus ca Guvernul Federației Rusă să plătească reclamantului suma de 6.500 Euro, în calitate de prejudiciu moral.

Semnificativ pentru ambele dosare a fost că, în acest caz, Federația Rusă a depus eforturi considerabile pentru a convinge Curtea de eficiența „sistemului judiciar” al „rmn”. Guvernul rus a prezentat o descriere eronată a „sistemului

judiciar” al „rmn”, susținând, în mod nefondat, că acesta

respectă standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului. Acesta a recunoscut lipsa reglementărilor pentru anumite aspecte menționate de reclamant pe parcursul procedurii (organizarea sistemului judiciar, independența corpului disciplinar al judecătorilor, lipsa unui sistem transparent pentru repartizarea cazurilor). Însă consideră aceste aspecte drept „deficiențe temporare” care nu afectează sistemul în ansamblu.

Nicoleta Hriplivîi, avocată Promo-LEX implicată în acest caz, subliniază semnificația acestei hotărâri a Curții: „Această victorie ne dă o speranță, fiind încă un pas în demersul nostru de a trage la răspundere Federația Rusă pentru gravele abuzuri comise în regiunea transnistreană prin intermediul regimului de la Tiraspol. Tentativele lor de a legitima sistemul judiciar disfuncțional din așa-numita „rmn” au fost zădărnice. Eșecul lor este o dovadă a diferenței enorme dintre realitatea din regiune și imaginea falsă prezentată de Rusia. Este esențial să recunoaștem că respectarea drepturilor fundamentale și combaterea impunității sunt obligații esențiale ale statelor, indiferent de contextul geopolitic. Curtea reiterează responsabilitatea Rusiei pentru încălcările din regiune și obligă Republica Moldova să utilizeze toate instrumentele legale pentru a proteja drepturile omului pe teritoriul său. Faptul că Republica Moldova nu a fost trasă la răspundere astăzi, nu exclude tragerea la răspundere mâine. Este un apel clar către toate părțile implicate să ia măsuri concrete pentru asigurarea justiției și protecției drepturilor omului, oferind astfel speranță reclamantilor că dreptatea va prevala în cele din urmă, chiar dacă astăzi pare ceva iluzoriu.”

Alexandru Postica, avocat Promo-LEX implicat în acest caz, a menționat că fiind prima Hotărâre a Curții, după declanșarea războiului Rusiei împotriva Ucrainei, aceasta va determina modul de abordare a cauzelor similare care sunt pe rolul Curții și care se aflau la o etapă avansată de examinare.

Importanța Hotărârii CtEDO este determinată de analiza minuțioasă a elementelor care determină jurisdicția statelor ulterior anului 2016, când aceasta a fost reconfirmată prin mai multe Hotărâri ale CtEDO.

Sinteza ședinței plenare din 15 februarie 2024

#101. Parlamentul lucrează pentru tine?!

Parlamentul a înregistrat un anti-record, modificând ordinea de zi în proporție de **766%**, o cotă fără precedent în activitatea actualei Legislaturi. Agenda ședinței a fost completată cu un număr de subiecte ce depășește de **7 ori** cel inițial. Rulajul atât de mare al modificărilor afectează grav transparența și previzibilitatea procesului legislativ.

www.I01.promolex.md

Ședința plenară din 15.02.2024

Asociația Promo-LEX constată că, după o scădere semnificativă a rulajului modificărilor la ordinea de zi, în sesiunea de toamnă, Parlamentul a înregistrat un anti-record, la ședința plenară din 15 februarie. Agenda ședinței a fost modificată în proporție de **766%**, o cotă fără precedent în activitatea actualei Legislaturi. Ordinea de zi a fost completată cu 21 de subiecte, ceea ce depășește de 7 ori numărul inițial de proiecte prevăzute. Rulajul atât de mare al modificărilor afectează grav transparența și previzibilitatea procesului

legislativ.

Și la această ședință, majoritatea parlamentară **a respins toate propunerile opoziției**, inclusiv cele de exercitare a controlului parlamentar prin audierea în plen a 10 demnitari și conducători ai autorităților publice. Legislativul și-a exercitat, totuși, funcția de control parlamentar prin audierea, la inițiativa majorității parlamentare, a ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare, în contextul protestelor fermieri, precum și prin audierea cu mare întârziere a raportului de activitate a CNPF, care urma să fie audiat la data de 1 iunie 2023. **Asociația Promo-LEX recomandă Legislativului să audieze, în termen, rapoartele de activitate ale instituțiilor și reiterează că ignorarea constantă a propunerilor opoziției diminuează rolul și implicarea acesteia în procedura legislativă.**

43% din proiectele examinate în cadrul ședinței au fost votate cu încălcarea transparenței decizionale. 6 proiecte au fost votate fără solicitarea/acordarea/ publicarea actele aferente proiectelor, inclusiv avizul Guvernului (1), avizul Direcției General Juridice (1) și expertiza anticorupție (1). În cazul a 4 proiecte de lege de pe ordinea de zi (3 – ale Președintelui Republicii Moldova și 1 – al unui grup de deputați PAS) nu a fost respectat termenul legal de cel puțin 10 zile lucrătoare, de la înregistrate și până la examinare, prevăzut pentru prezentarea recomandărilor părților interesate. Totodată, unele acte aferente proiectelor examinate au fost publicate pe pagina web în ziua ședinței, în timpul examinării proiectelor sau chiar ulterior votării acestora. Este vorba de 4 rapoarte ale comisiilor permanente, un proiect redactat pentru lectura a doua și sinteza propunerilor și recomandărilor. **Promo-LEX subliniază că documentele aferente proiectelor de acte normative trebuie publicate cu suficient timp înainte de ședința Parlamentului, pentru a asigura transparența și previzibilitatea.**

La ședință au participat 79 din cei 99 de deputați. Ședința a

durat circa 8 ore 30 min, cu două pauze cu o durată totală de de 1 oră 50 min. Cea mai lungă dezbateri, de peste două ore, a fost audierea Ministrului Agriculturii și Industriei Alimentare. Iar cele mai scurte dezbateri au avut loc la proiectele de hotărâri privind demisia deputatului Mihail Popșoi și încetarea calității de membru CEC a Ludmillei Lupașco, acestea fiind votate în 2-3 minute.

Amintim că, în perioada 2021 – 2025, Promo-LEX și-a propus să monitorizeze activitatea Parlamentului Republicii Moldova, în special din perspectiva transparenței, legalității și eficienței procedurilor, în cadrul Programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate” susținut financiar de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

Raport final: Misiunea de observare alegeri locale generale 5 (19) noiembrie 2023

Alegerile locale generale 2023: Constatările și Recomandările Misiunii Promo- LEX

Alegerile locale generale din 5 (19) noiembrie 2023 au demonstrat că legislația electorală, aplicată în premieră, mai trebuie îmbunătățită, dar și că modificarea cadrului legal, în perioada electorală, afectează corectitudinea, transparența, previzibilitatea și integritatea procesului electoral. Lecțiile de învățat ale scrutinului local au fost abordate în cadrul unei mese rotunde, organizată de Promo-LEX, la care au participat reprezentanți ai organelor electorale, ai altor instituții relevante, formațiunilor politice, instanțelor judecătorești și ai organizațiilor societății civile.

Prezentând principalele constatări și recomandări ale Misiunii de Observare (MO), analiștii Promo-LEX au subliniat că alegerile au avut loc într-un context politic, intern și extern, dificil, modelat de mai multe fenomene (agresiunea militară împotriva Ucrainei și războiul hibrid al Federației Ruse în Republica Moldova; declararea, în premieră, în Republica Moldova, a neconstituționalității unui partid politic, „migrația” politică a primarilor etc.) care au influențat desfășurarea scrutinului.

MO Promo-LEX a apreciat, în general, pozitiv activitatea

organelor electorale în administrarea și desfășurarea scrutinului. CEC a făcut față atribuțiilor deținute, chiar dacă acestea au fost mai mari în contextul noii legislații electorale. Instituția s-a confruntat însă și cu unele provocări, între care: insuficiența resurselor umane; ajustarea cu întârziere a cadrului normativ la prevederile Codului electoral, realizarea procedurii de certificare a noilor funcționari electorali; prelucrarea și publicarea în termen a rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale, dar și a contestațiilor, sesizărilor depuse de actorii electorali. Volumul mare de lucru atribuit organelor electorale inferioare, și în special CECE I, care pe alocuri, pare să fi depășit capacitățile deținute, au creat dificultăți în gestionarea procesului electoral.

Modificarea regulilor de joc în timpul jocului

Desfășurarea scrutinului în perioada stării de urgență și prin modificarea Codului Electoral, efectuată în perioada electorală, inclusiv urmare a declarării neconstituționalității unui partid politic pe motiv de finanțare netransparentă și ilegală, a generat o serie de incertitudini care necesită a fi abordate în contextul viitoarelor scrutine.

Deși partidul declarat neconstituțional a fost radiat, fruntașii acestuia au continuat să se implice în campania electorală prin intermediul altor partide reanimate în ajun de alegeri sau candidați independenți. Aprobarea modificărilor la cadrul legal existent, inclusiv prin implicarea, contrar principiului securității juridice, a Comisiei pentru Situații Excepționale în restricționarea dreptului de a fi ales și în anularea înregistrării unor candidați, a avut un impact negativ asupra corectitudinii procesului electoral și asupra drepturilor de a alege și a fi ales. Aceste circumstanțe au creat incertitudini pentru alegători, organe electorale și concurenți electorali, iar transparența și previzibilitatea procesului electoral a fost afectată.

Amintim că potrivit Codului de bune practici în materie electorală, stabilitatea legislației electorale este una dintre condițiile fundamentale ale unui stat democratic bazat pe preeminența dreptului, fiind totodată un element important al credibilității procesului electoral. Promo-LEX recomandă Parlamentului să se abțină de la aprobarea modificărilor legislației electorale în perioada electorală sau dacă există circumstanțe obiective ce determină amendarea, aplicarea legii să fie stabilită pentru scrutinele ulterioare. Totodată, subliniem că pentru asigurarea unui proces electoral corect, în care se asigură egalitatea de șanse a concurenților electorali, drepturile de a alege și a fi ales, intervenția Comisiei Situații Excepționale este inadmisibilă.

Promo-LEX a constatat și alte probleme legale care nu sunt reglementate suficient în noua legislație electorală și necesită a fi soluționate. Acestea se referă, între altele, la: incertitudini privind aplicarea restricției asupra dreptului de a fi ales pentru persoanele private de dreptul de a ocupa funcții de răspundere; susținerea concurenților electorali de către alți subiecți decât cei care i-au desemnat; condițiile anulării înregistrării unor concurenți electorali și transferul de imagine de la un partid politic declarat neconstituțional către un partid politic înscris în cursa electorală; efectuarea controlului constituționalității prevederilor în materie electorală; tergiversarea soluționării litigiilor electorale prin ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Finanțarea ilegală și utilizarea abuzivă a resurselor administrative

Printre încălcările cele mai grave în campanie, în opinia Promo-LEX, rămân a fi utilizarea abuzivă a resurselor administrative și finanțarea ilegală. Deși legislația electorală și cea conexă a fost înăspriată în domeniu, nu se atestă o diminuare accentuată a numărului de cazuri, comparativ cu ultimele alegeri locale generale, din 2019.

MO Promo-LEX a constatat 185 de cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative, în special fiind vorba despre: implicarea în activitățile de campanie a persoanelor care dețin funcții publice (61), organizarea întrunirilor electorale în cadrul instituțiilor publice, cu angajații instituțiilor respective, în timpul orelor de lucru ale acestora (56) și atribuirea de către candidații electorali a meritelor pentru lucrările/serviciile de uz public efectuate din bani publici (41).

Observatorii Promo-LEX au identificat și cel puțin 8 cazuri ce pot fi calificate drept oferire de cadouri cu tentă electorală. În același timp, potrivit organelor de securitate și a celor de drept, a fost vorba și de un caz de corupere electorală sistemică atât a candidaților, cât și a alegătorilor, care provocat anularea înregistrării candidaților desemnați de PȘ în toate circumscripțiile electorale.

Raportarea finanțării campaniei mai transparentă

Noua legislație electorală a fortificat rolul CEC în supravegherea și controlul finanțării campaniilor electorale. În același timp, deși noul Cod electoral pare să faciliteze procesul de deschidere a contului „Fond electoral”, similar scrutinelor electorale anterioare, mai multe partide politice au informat despre refuzul băncilor comerciale de a deschide acest cont.

Aprobarea întârziată a cadrului normativ relevant pare să fi creat dificultăți concurenților la completarea și prezentarea rapoartelor. Cu toate acestea, MO Promo-LEX a constatat un grad relativ înalt de prezentare a rapoartelor financiare din partea concurenților la CEC. În același timp, depunerea de către candidații independenți (CI) a rapoartelor la CECE rămâne a fi lacunară, însă mai transparentă, decât la alegerile locale precedente.

Din 36 formațiuni politice care au desemnat candidați, cel puțin câte un raport privind finanțarea campaniei electorale au fost depuse de 32 formațiuni politice, iar 27 au prezentat rapoartele financiare săptămânale/informații corespunzătoare, inclusiv raportul final. Dacă în primele etape CEC nu reușea să publice în termene legale rapoartele, pe parcurs procesul s-a îmbunătățit. Potrivii rapoartelor depuse, sursele principale de finanțare sunt veniturile acumulate de la persoane fizice (donații) – 51% și mijloacele proprii din conturile partidelor politice (34%).

În rezultatul monitorizării civice, MO Promo-LEX a estimat cheltuieli neraportate în valoare de cel puțin 4.743.455 de lei. Cele mai multe cheltuieli neraportate au fost estimate pentru PȘ (38%), urmat de PSRM (16%) și PR (12%). Cheltuielile neraportate au constituit 13% din totalul celor raportate. Ponderea lor a scăzut comparativ cu precedentele trei scrutine naționale (ponderea cheltuielilor neraportate din totalul celor raportate la parlamentarele din 2021 a fost de 32; la prezidențiale 2020 – 39% și la locale 2019 – 31%).

Deși transparența finanțării campaniei electorale se pare că a fost mai ridicată considerăm, totuși, că aceasta rămâne a fi una redusă și necesită în continuare o atenție sporită. La fel, reiterăm recomandarea de a completa Codul electoral cu prevederi ce ar reglementa mai eficient finanțarea politică și electorală de către „părți terțe”.

Mai puțin discurs de ură, decât la parlamentare și prezidențiale

Nivelul de utilizare a discursul de ură în alegerile locale generale 2023 (102 cazuri) a fost mult mai redus față de alegerile parlamentare 2021 (299 de cazuri) și prezidențiale 2020 (448 de cazuri), dar a rămas la nivelul celui din precedentul scrutin local 2019 (101 cazuri în 2019). Principalele surse de răspândire a discursului de ură au rămas rețelele de socializare (54 de cazuri) și mass-media (34 de

cazuri).

În continuare, discursul de ură a fost utilizat preponderent de către bărbați (89 de cazuri), cu vârsta cuprinsă între 35-50 de ani (72 de cazuri). Criteriile care cel mai des au stat la baza discursurilor de ură au fost „apartenența politică” (69 de cazuri), „sex/gen” (37 de cazuri), „sănătate” (27 de cazuri), „activitate profesională” (11 cazuri) și „orientare sexuală/identitate de gen” (11 cazuri). Din numărul total de autori ai discursului de ură, 53% au fost competitori electorali și politicieni. Persoanele LGBTQI au rămas ținta celor mai agresive forme ale discursului de ură. Statutul civil, rolurile de gen, aspectul fizic ș.a. au stat la baza discursurilor sexiste îndreptate în special împotriva femeilor.

Promo-LEX constată o dinamică pozitivă în ceea ce privește reacția autorităților publice față de discursul de ură în contextul alegerilor locale generale 2023. Numărul plângerilor înregistrate și documentarea presupuselor cazuri de discurs de ură este în creștere față de ultimii patru ani.

Toate constatările și recomandările Misiunii Promo-LEX de observare a alegerilor locale generale 2023 sunt prezentate în RAPORTUL FINAL, care poate fi accesat [aici](#).

Raportul și comunicatul au fost elaborate în cadrul Misiunii de observare a alegerilor locale generale din 5 (19) noiembrie 2023, desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate” și al Uniunii Europene prin Proiectul „Consolidarea cadrului legislativ electoral și evaluarea implementării acestuia în timpul alegerilor locale generale din 2023”.

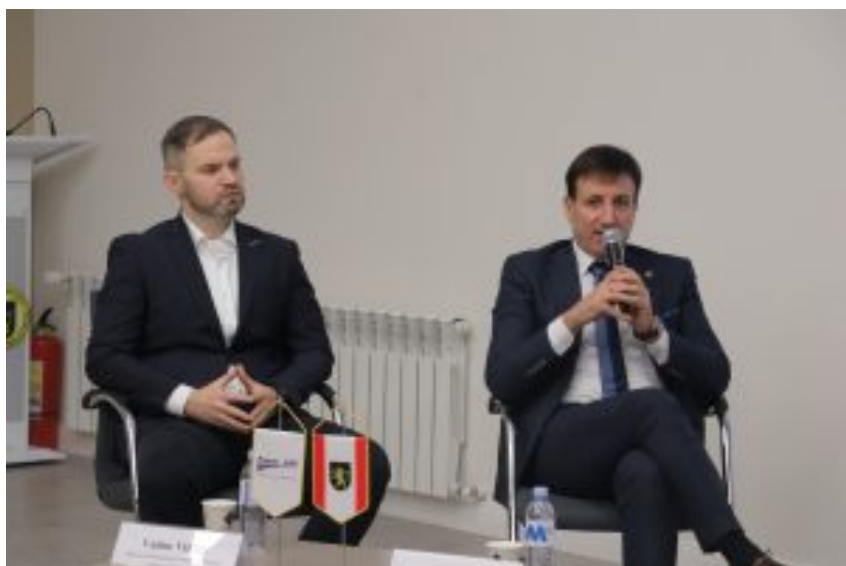
Politia urmeaza sa identifice si sa combată cazurile de discurs de ură cu ajutorul unui îndrumar elaborat de Asociația Promo-LEX

În contextul utilizării constante a discursului de ură în spațiul public și în mediul online în ultimii cinci ani și a lipsei unor instrumente și practici de documentare și evaluare ale cazurilor de discurs de ură, Asociația Promo-LEX a elaborat un [îndrumar](#) pentru a facilita aplicarea prevederilor din Codul contravențional privind discursul de ură și

instigarea la discriminare. [Îndrumarul](#) a fost prezentat astăzi, 13 februarie, în cadrul unui eveniment organizat în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției.

Documentul este destinat, în primul rând, agenților constatați și angajaților Poliției și ai Procuraturii, precum și altor actori relevanți. Acesta este structurat în trei părți distincte care oferă definiții și explicații pentru sintagme sau combinații de sintagme care ar putea avea o interpretare neuniformă. De asemenea, îndrumarul include explicații ale semnelor componente ale contravenției care se referă la discurs de ură și/sau instigare la discriminare, precum și o analiză a delimitărilor conceptuale față de alte tipuri de contravenții și infracțiuni.

Autorii îndrumarului au elaborat două anexe ca suport practic pentru procesul de documentare și evaluare. Prima prezintă cazuri de discurs de ură și instigare la discriminare din

jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului prin prisma Planului de acțiune de la Rabat și triplului test al Curții Europene. Aceasta oferă o înțelegere clară a modului de analiză și argumentare a unui presupus caz de discurs de ură și/sau instigare la discriminare. Cea de a doua anexă cuprinde elemente-cheie în examinarea faptelor contravenționale. Acestea sunt structurate în patru blocuri, conform semnelor componente ale contravenției și au rolul de a contribui la stabilirea existenței sau inexistenței elementelor ce pot sta la baza unui presupus caz de discurs de ură.

Potrivit Irinei Corobcenco, una din autoarele îndrumarului:

„În lipsa unui comentariu al legiuitorului cu privire la prevederile noi introduse în Codul contravențional prin adoptarea Legii nr. 111 în anul 2022, ne-am propus să elaborăm un instrument practic. La elaborarea acestuia am ținut cont de experiența și rezultatele monitorizărilor Asociației Promo-LEX, dar și cazuistica Consiliului pentru egalitate. Iată de ce, sper că îndrumarul va contribui nu doar la înțelegerea textului normelor, dar și la clarificarea procesului de documentare și evaluare.”

Viorel Cernăuțeanu, Șeful Inspectoratului General al Poliției consideră că: „Este important să avem alături de noi parteneri naționali credibili, care au realizat mai multe acțiuni în beneficiul societății. Practica a demonstrat că în Republica Moldova cetățenii se confruntă cu fenomene în timp: trafic de persoane, violență în familie și iată acum avem fenomenul discursului de ură și instigare la discriminare. Trebuie să ajustăm cunoștințele și practicile noastre, să identificăm soluții optime, să fim conștienți de consecințe și să ne adaptăm. Sunt sigur că vom izbuti, important ca societatea să se simtă în siguranță, iar fenomenul discursului de ură și instigare la discriminare să fie minimalizat la maxim.”

Neli Lelenco, șefa Direcției ordine publică din cadrul Inspectoratului Național de Securitate Publică consideră că: „Îndrumarul este un instrument util pentru a înțelege ce este discursul de ură și instigarea la discriminare, precum și pentru a califica contravențiile respective. Sunt convinsă că trebuie să lucrăm la implementarea campaniilor de sensibilizare și informare pentru a preveni cazurile de discriminare în societate. Avem capacități suficiente pentru a le identifica. Trebuie să continuăm colaborarea cu partenerii și instruirea agenților constatatatori pentru a crea un mediu cât mai sigur pentru fiecare cetățean din Republica Moldova.”

Îndrumarul a fost propus pentru aplicare practică

Inspectoratului General al Poliției în anul 2024. În baza experienței de utilizare a îndrumarului și a sugestiilor, autorii, după caz, vor

revizui/ajusta îndrumarul, iar Asociația Promo-LEX va reveni cu o ediție revizuită.

Îndrumarul „Aplicarea prevederilor Codului contravențional cu privire la discursul de ură și instigare la discriminare” poate fi accesat [aici](#).

Îndrumarul a fost realizat în cadrul programului „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, implementat cu ajutorul poporului american, prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul îndrumarului reflectă opinia și poziția autorilor. Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) nu poartă răspundere pentru conținutul acestuia.

**TERMEN EXTINS | Asociația
Promo-LEX angajează Analist/ă
juridic/ă în domeniul**

electoral și procese democratice

Nr. ref. 3 din 29.01.2024

Denumirea postului: Analist/ă juridic/ă în domeniul electoral și procese democratice.

Scopul postului: Titularul/Titulara postului va oferi asistență juridică echipei Promo-LEX prin analiza sub aspect legal a informațiilor colectate de observatori/monitori și compilată de către echipa de analiză, contribuind în acest mod la elaborarea documentelor analitice și de monitorizare în domeniul electoral și a proceselor democratice.

Relații ierarhice: Se subordonează Șefului echipei de analiză și cercetare și Directorului de Program.

RESPONSABILITĂȚI:

- oferă suport juridic echipei Programului monitorizarea proceselor democratice și implicit Misiunilor de observare a alegerilor desfășurate în cadrul acestuia;
- analizează și monitorizează modificările legislației electorale, legislației cu privire la partidele politice (și finanțarea acestora), administrația publică locală și alte domenii relevante activității organizației;
- analizează din punct de vedere juridic evenimentele constatate în procesul electoral și determină tendințele acestora;
- elaborează opinii, analize, declarații și apeluri publice, studii, cercetări și rapoarte de monitorizare ce vizează diverse procese democratice, cu focus în domeniul electoral;
- participă la acțiuni de informare/comunicare și advocacy în domeniul electoral și alte arii de interes în cadrul Programului (activitatea Parlamentului Republicii

Moldova, finanțarea politică, activitatea și reforma administrației publice locale, activitatea organelor electorale etc.);

- colectează din surse deschise, precum și prin intermediul cererilor de acces la informație date ce vizează diverse procese democratice pe domeniile monitorizate;
- procesează și analizează formularele de raportare primite de la rețeaua de observatori/monitori cu scopul de a identifica tendințele pe domeniile monitorizate, inclusiv în contextul campaniilor electorale;
- compilează informațiile colectate din diferite surse și scrie draft-ul capitolelor rapoartelor de observare a alegerilor și/sau de monitorizare a altor domenii de interes în cadrul Programului;
- conlucrează cu rețeaua de observatori/monitori pentru a verifica faptele raportate și a preciza eventuale neclarități în datele livrate;
- analizează informațiile colectate prin prisma legislației din Republica Moldova, precum și a standardelor internaționale relevante (Codul Bunelor Practici în Materie Electorală, Declarația Universală a Drepturilor Omului, alte documente internaționale);
- livrează în timp util către Șeful echipei de analiză și cercetare draft-ul produselor analitice și a capitolelor din rapoartele de observare a alegerilor și/sau de monitorizare a altor domenii de interes în cadrul Programului;
- contribuie la elaborarea metodologiilor de cercetare și monitorizare, inclusiv a instrumentelor de colectare și verificare a datelor (formulare de observare/monitorizare, chestionare, ghiduri de interviu, instrucțiuni de completare a acestor instrumente etc.);
- participă la dezvoltarea modulelor de instruire a observatorilor/monitorilor și participă, în limita timpului disponibil, la procesul de training propriu-

- zis, fie la nivel central, fie în teren;
- participă la ședințele echipei de Analiză, și se află în contact direct și permanent cu ceilalți analiști/colegi din alte echipe;
 - îndeplinește alte sarcini relevante la solicitarea Șefului echipei de analiză și cercetare și a Directorului de Program.

CERINȚE FAȚĂ DE CANDIDAȚI:

- **Educație:** studii superioare în Drept; preferabil studii de masterat în domeniul dreptului constituțional, civil, în domeniul managementului politic și electoral etc.
- **Experiența profesională:** minim 2 ani de experiență în domenii care au solicitat analiza cadrului legal și scrierea de rapoarte, preferabil în domeniul electoral sau alte domenii relevante.
- **Cunoștințe:** cunoștințe în domeniul electoral, juridic, drepturile omului, științe politice. Va constitui un avantaj cunoașterea domeniului monitorizării proceselor democratice și a mediului asociativ. Bună înțelegere a contextului social-politic din Republicii Moldova, dar și din regiune.
- **Cunoștințe, competențe, abilități și alte cerințe specifice:**
 - Cunoașterea la nivel avansat a limbilor Române, Engleză și Rusă;
 - Abilități excelente de scriere în limba Română;
 - Abilități de utilizare a computerului (MS Office, Internet) și a echipamentului de birou;
 - Abilități excelente de interacțiune și comunicare;
 - Abilități de a lucra independent și în echipă, într-un mediu dinamic și în termeni restrânși de timp;
 - Neafiliere politică și non-partizanat politic (candidații nu pot fi membri/activiști ai partidelor politice, precum și rude de gradul I –

- II ai acestora);
- Respectarea valorilor și principiilor democratice și a supremației legii;
 - Integritate și discreție profesională;
 - Disponibilitate de lucru peste program și eventual pentru efectuarea deplasărilor pe întreg teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în zile de week-end;
 - Deținerea automobilului propriu și a permisului auto Categoria B, va constitui un avantaj.

Locul de muncă: Chișinău (sediul Asociației Promo-LEX)

Program de muncă: deplin

Perioada de angajare: februarie 2024 – 31 martie 2025 (în conformitate cu Art. 55 alin. 1 litera k' din Codul Muncii al RM)

Oferim: Asociația Promo-LEX te invită să faci parte dintr-o echipă de profesioniști, oferind un salariu competitiv, oportunități de instruire și dezvoltare profesională, precum și posibilitatea de a contribui la dezvoltarea democrației și promovarea drepturilor omului în Republica Moldova.

Dosarul de aplicare trebuie să conțină:

- Curriculum Vitae;
- Scrisoare de motivare în care se va descrie experiența relevantă și motivația de a ocupa postul;
- Două persoane de referință – se va indica numele persoanei, organizația și datele de contact;
- Propunerea financiară (salariul net solicitat, după reținerea tuturor impozitelor).

Dosarul va fi completat în limba Română și trebuie expediat prin e-mail la adresa angajare@promolex.md cu mențiunea „Analist/ă juridic/ă”.

Data limită pentru depunerea dosarelor: 19 februarie 2024, ora 18.00.

**Vor fi evaluate doar dosarele complete și depuse în termen.*

Evaluarea dosarelor se va realiza în 2 etape: (1) la prima etapă, dosarele vor fi analizate sub aspectul corespunderii candidaților cu cerințele stipulate mai sus; (2) cea de-a doua etapă va consta în interviuarea și testarea candidaților preselecțaiți. Doar candidații preselecțaiți vor fi contactați.

Asociația Promo-LEX încurajează aplicațiile timpurii și își rezervă dreptul de a desfășura interviurile și testarea candidaților/candidatelor până la data limită de aplicare.

Pentru mai multe detalii contactați:

Mariana Novac, Coordonatoare de Program, tel. 069339700, e-mail: mariana.novac@promolex.md

**TERMEN EXTINS | Asociația
Promo-LEX anunță concurs de
selectare pentru poziția de
Monitor al finanțelor
partidelor politice la nivel
local în cinci unități**

administrativ teritoriale: Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Strășeni, Basarabeasca (5 persoane)

Nr. ref. 4 din 29.01.2024

Scopul postului: Titularii vor presta servicii de monitorizare online a finanțelor partidelor politice, vor efectua vizite și interviuri cu reprezentanții partidelor politice în aria sa de responsabilitate (în Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Strășeni sau Basarabeasca), vor documenta și vor elabora rapoarte de monitorizare.

Termen și condiții de colaborare: Persoanele selectate vor presta servicii de monitorizare a finanțelor partidelor politice în perioada februarie – martie 2024 (durata contractului – 1 lună).

NOTĂ: *Promo-LEX ar putea continua cooperarea cu persoanele selectate și în cadrul altor proiecte, cu condiția prestării unor servicii calitative și evaluării pozitive la finalul proiectului în cauză.*

Candidați eligibili:

În cadrul acestui concurs de angajare pot participa doar persoanele care au domiciliul/reședința în localitățile raioanelor Ocnița, Orhei, Ștefan Vodă, Strășeni sau Basarabeasca. Sunt încurajați să participe reprezentanți ai societății civile sau lideri de opinie, cetățeni activi interesați de promovarea transparenței finanțelor partidelor politice și a activismului civic în general.

Funcționarii publici, persoanele angajate în cadrul

administrației publice locale și/sau membrii partidelor politice **NU** pot participa la acest concurs!

Cerințe față de candidați:

- **Domiciliu/reședință** sau loc de trai în unitatea administrativ teritorială pentru care a aplicat;
- **Non-partizanat politic** (candidații nu pot fi membri/activiști ai partidelor politice/mișcărilor social-politice);
- **Studii medii sau superioare** în domeniul juridic, științe politice, economic, social, educațional, APL, media etc.;
- **Experiență de muncă** (inclusiv voluntariat), preferabil în domeniile indicate mai sus;
- **Abilități de comunicare** și interacțiune cu diverși actori sociali (partide politice, autorități ale administrației publice locale și centrale, administrația electorală, ONG, mass-media etc.) va constitui un avantaj;
- **Capacitatea de a lucra independent și în echipă**, într-un mediu dinamic și în termeni restrânși de timp;
- **Cunoașterea limbii române**. Cunoașterea limbii ruse și engleze va constitui un avantaj;
- **Utilizarea calculatorului și a rețelelor sociale** (MS Office – Word, Excel, Internet & e-mail, Facebook, Instagram, Telegram, VKontakte etc.) la nivel intermediar spre avansat este o condiție obligatorie;
- **Acces la calculator** și Internet în mod constant;
- **Rezistență** la stres;
- **Responsabilitate** și punctualitate;
- **Integritate** și discreție profesională.

Responsabilități generale:

- Desfășurarea vizitelor de monitorizare a oficiile regionale ale partidelor politice din aria de responsabilitate;

- Identificarea și interviuarea/ chestionarea reprezentanților/delegaților oficiali ai partidelor politice din organizațiile teritoriale;
- Raportarea calitativă și cantitativă a chestionarelor prezentate în termenii stabiliți cu respectarea metodologiei de monitorizare;
- Participarea la seminarele de instruire pentru prezentarea metodologiei de monitorizare;
- Semnarea și respectarea Codului de Conduită a monitorilor Promo-LEX;
- Alte sarcini delegate de Asociație, relevante funcției anunțate pentru acest concurs.

Lista documentelor necesare a fi prezentate de către candidați (dosarul):

1. Curriculum Vitae – completat în limba Română și expediat prin email la adresa angajare@promolex.md cu mențiunea „Pentru poziția de Monitor a Finanțării partidelor politice” și indicarea ariei de responsabilitate selectate;
2. Completarea online a “Chestionarului de angajare a Monitorilor” vedeți link-ul – <https://shorturl.at/crsMS>

***Notă!** Informațiile personale livrate de dumneavoastră, vor fi prelucrate, stocate și folosite conform prevederilor Legii cu privire la protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 8 iulie 2011 și Hotărîrii Guvernului privind aprobarea cerințelor față de asigurarea securității datelor cu caracter personal la prelucrarea acestora în cadrul sistemelor informaționale de date cu caracter personal nr.1123 din 14.12.2010. Datele furnizate sunt confidențiale. În cazul în care veți fi selectat, aceste date vor fi utilizate pentru a vă contacta, în caz contrar acestea vor fi radiate.*

Data limită pentru depunerea dosarelor candidaților: 18 februarie 2024, ora locală 18:00.

Evaluarea dosarelor se va efectua în 2 etape: la prima etapă, dosarele vor fi analizate sub aspectul corespunderii candidaților cu cerințele și condițiile stipulate în anunț. Cea de-a doua etapă va consta în interviuarea persoanelor pre-selectate. Vor fi contactate doar persoanele pre-selectate.

Asociația Promo-LEX încurajează aplicațiile timpurii și își rezervă dreptul de a invita candidații pre-selectați la interviu înainte de expirarea termenului de depunere a dosarelor de aplicare.

Rezultatele concursului de angajare vor fi comunicate doar candidaților care au fost selectați pentru proba de interviu.

Pentru mai multe detalii contactați:

Cristina Chebeș, Coordonatoare de Rețea,

Tel: 069350474; Email: cristina.chebes@promolex.md

Asociația Promo-LEX este o organizație neguvernamentală, apolitică, nonprofit, care își desfășoară activitatea pe întregul teritoriu al Republicii Moldova. Misiunea Asociației Promo-LEX este de a contribui la promovarea și apărarea drepturilor omului, la consolidarea proceselor și instituțiilor democratice, și la dezvoltarea societății civile.

**Aplicarea prevederilor
Codului Contravențional cu**

privire la discursul de ură
și instigare la discriminare.
Îndrumar

Modul de aplicare a Legii privind accesul la informațiile de interes public de către Parlament (februarie 2024)

Promo-LEX
Promovarea democrației și a drepturilor omului

**Cum implementează Parlamentul Legea privind
accesul la informațiile de interes public
(februarie 2024)**

www.101.promolex.md

În contextul intrării în vigoare, la 8 ianuarie 2024, a noii Legi privind accesul la informațiile de interes public, Asociația Promo-LEX a decis să efectueze un exercițiu de monitorizare și analiză a modului în care aceasta este aplicată de către Parlamentul Republicii Moldova.

Legea, menită să asigure transparența activităților din sectorul public, prevede că **toate informațiile deținute de furnizorii de informații** (inclusiv de Parlament) **se prezumă a fi publice, și trebuie publicate și diseminate într-o manieră proactivă**. Documentul stabilește 16 categorii de informații de interes public care urmează să fie publicate, din oficiu, pe paginile web oficiale ale autorităților publice, în funcție de specificul activității acestora. În cazul Parlamentului, obligativitatea se referă la 13 din cele 16 categorii, după cum urmează:

Informațiile care trebuie publicate, din oficiu, pe pagina web oficială	Februarie 2024
Datele privind structura organizatorică și bugetul autorității publice, numărul angajaților/ membrilor, obiectivele, domeniile de competență și funcțiile sale, adresele poștale, numerele de telefon și alte date privind adresa autorității publice.	+/-
Datele privind conducerea autorității publice, privind membrii organelor colegiale, inclusiv studiile, experiența profesională, modul de accesare în funcția deținută, adresa poștei electronice și numărul de telefon	+/-
Actele normative care reglementează organizarea și funcționarea autorității publice	+
Raportul anual privind activitatea autorității publice	+
Datele privind achizițiile publice planificate, privind achizițiile publice efectuate, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, alte informații relevante	+

Datele privind evenimentele publice organizate[1] de autoritatea publică și privind deciziile adoptate la aceste evenimente.	+/-
Datele privind vizitele oficiale și deplasările de serviciu în străinătate ale personalului autorității publice, inclusiv costul și sursa de finanțare a cheltuielilor	+
Datele privind programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, al căror beneficiar sau executant este autoritatea publică (denumirea, scopurile și sarcinile de bază, beneficiarii și executorii principali de program, termenele și rezultatele de realizare scontate, volumul și sursele de finanțare).	-
Zilele și orele de primire în audiență, precum și datele privind modul depunerii petițiilor și cererilor de comunicare a informațiilor de interes public.	+/-
Datele privind planificarea și executarea bugetelor de către autoritatea publică	+/-
Datele privind încadrarea persoanelor în serviciul public[2]	+
Datele privind desfășurarea procesului decizional	+/-
Informațiile de interes public prevăzute de alte acte normative[3]	+/-

* informația a fost publicată integral – „+”

informația a fost publicată parțial – „+/-”

informația nu a fost publicată – „-”

Constatăm că, la o lună de la intrarea în vigoare a noii Legi privind accesul la informațiile de interes public, Parlamentul înregistrează restanțe la implementarea ei, chiar dacă a avut la dispoziție aproape jumătate de an, aceasta fiind adoptată în iunie 2023. Or, din cele 13 categorii de informații de interes public, doar pentru cinci categorii informația este publicată integral, pentru șapte – informația este publicată parțial, iar pentru o categorie informația lipsește.

În opinia Promo-LEX, ar fi fost firesc ca Parlamentul, cel care a adoptat această lege, să fie instituția exemplu/model

care o aplică și publică proactiv toate informațiile de interes pentru societate. La moment, putem constata că **informațiile prezumate a fi publice și de interes pentru cetățeni sunt, în continuare, publicate parțial pe pagina web a Legislativului**, contrar noii legi privind accesul la informații. Această conduită vine în contradicție și cu norma constituțională (art. 34) care prevede că dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit și autoritățile publice sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor.

Legea privind accesul la informații, mai prevede obligativitatea formatului deschis al informațiilor de interes public. Conceptul de date deschise presupune că toate datele trebuie să fie puse la dispoziția cetățenilor în mod gratuit, ușor de accesat și în formate ce permit reutilizarea și redistribuirea. Analizând formatul datelor publicate pe pagina web a legislativului, Promo-LEX constată caracterul lacunar al acestora. Formatul datelor publicate (PDF) nu permite prelucrarea automată, sistematizarea și redistribuirea datelor. Mai mult, pagina web nu asigură accesul publicului interesat la toate documentele organelor de lucru ale legislativului.

Subliniem că **informația de interes public este un bun colectiv**. Publicarea integrală a acestor informații va contribui la implicarea mai activă a societății civile, inclusiv a cetățenilor, în procesele decizionale, va spori transparența instituției parlamentare și va crește încrederea în legislativ.

Reieșind din cele menționate anterior, Promo-LEX vine cu o serie de recomandări în adresa Parlamentului:

1. Să publice pe parlament.md toate informațiile de interes public restante, inclusiv informații generale despre instituția parlamentară (numărul deputaților, competență, rol, organizare și funcționare etc); datele

de contact ale conducerii Parlamentului, Secretariatului, deputaților și ale organelor de lucru; CV-urile tuturor deputaților; structura Secretariatului și Regulamentul privind organizarea și funcționarea acestuia; programele și proiectele ale căror beneficiar este Parlamentul; programele de audiențe și modalitățile de primire în audiență; bugetul instituției; informațiile despre activitatea legislativului și a organelor de lucru, activitatea deputaților, materialele aferente procesului decizional (anunțuri privind inițierea elaborării deciziilor și cele privind consultările publice; procesele verbale ale consultărilor publice, avizele, expertizele și sintezele obiectivelor și recomandărilor);

2. Să asigure accesul cetățenilor la informațiile de interes public într-un format accesibil, reutilizabil și redistribuibil.
3. Să asigure o migrație eficientă și completă a datelor și informațiilor de interes public pe noua pagină web a Legislativului care urmează să fie lansată public.

Amintim că elaborarea și adoptarea noii Legi privind accesul la informații de interes public este una din cele 9 recomandări formulate de Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

Promo-LEX va continua să monitorizeze cum aplică Parlamentul prevederile noii legi și va comunica periodic principalele constatări.

Amintim că, în perioada anilor 2021–2025, activitatea Parlamentului Republicii Moldova este supusă unei monitorizări exhaustive în cadrul Programului Promo-LEX "Democrație, Transparență și Responsabilitate". Scopul monitorizării este de a spori transparența instituției, de a contribui la îmbunătățirea procedurilor legislative și de a consolida interacțiunea dintre deputați și cetățeni.

[\[1\]](#) Ședințe, întâlniri, conferințe de presă, colegii etc.

[\[2\]](#) Lista concursurilor pentru funcțiile vacante existente, datele de contact ale persoanei responsabile de organizarea concursurilor, cerințele de calificare față de candidații la funcțiile vacante, formularul de participare la concurs, lista actelor care urmează a fi depuse și termenul-limită pentru depunerea acestora, lista persoanelor admise la concurs, precum și lista persoanelor care au promovat și au câștigat concursul.

[\[3\]](#) Ordinea de zi, hotărârile organelor de lucru, procesele-verbale ale ședințelor comisiilor permanente.